

[B] **DE TERUGKEER VAN DE KATHOLIEKE
TENDENSROMAN. “DERTIG DAGEN” VAN
ANNELIES VERBEKE**

Wat is er gebeurd met Annelies Verbeke? De schrijfster die naam maakte met frisse absurdistische verhalen vol knotsgekke personages en surrealistische gebeurtenissen, heeft met *Dertig dagen* een schijnbaar klassieke en traditionele roman geschreven. Nog steeds duikt daar af en toe een erg bizarre figuur in op, maar voor de rest is dit een boek over abnormaal normale mensen, weliswaar elk met een grotere of kleinere afwijking, maar in elk geval minder gek dan in eerder werk van Verbeke – gewoon is al gek genoeg, zo lijkt het in *Dertig dagen*.

Het hoofdpersonage is de eenvoudige klusjesman Alphonse, die met zijn lief Kat in de Westhoek woont. We volgen dertig dagen uit zijn bijzonder gelukkige leven: elk hoofdstukje is het relaas van een dag. Hoewel de befaamde these van Simone de Beauvoir luidt dat *les gens heureux n'ont pas d'histoire*, slaagt Verbeke erin om aan die gelukkige mens ruim driehonderd bladzijden te wijden. Dat doet ze evenwel via de omweg van de andere personages, want *le bonheur se raconte mal* (Flaubert) blijkt toch echt waar. Alphonse' geluk wordt in elk hoofdstuk weliswaar aangehaald in een zinnetje of twee, maar de verhalen die verteld worden, de gebeurtenissen in deze roman, gaan niet over hem. Hij ontleent zijn geluk aan de wijze waarop hij functioneert in het leven van de andere mensen en is dus slechts een nevenfiguur in hun verhalen. Als kleine zelfstandige komt hij in diverse kringen, waar hij getuige is van overdreven veel ongeluk en miserie (een arbeidsongeval, overspel, dierenmishandeling, mensensmokkel, een zelfmoordpoging). Het is alsof hij in een maand tijd geconfronteerd wordt met al het leed van de wereld. Toch blijft hij zelf zielsgelukkig over zijn leven (in dienst bij, maar vooral van de mensen) en zijn lief, hoewel zij hun relatie veel complexer vindt dan de wijze waarop hij die beleeft.

Het feit dat de hoofdstukken aftellen, voorspelt echter weinig goeds. En dat terwijl Alphonse net zoveel goeds doet: waar hij komt sticht hij vrede, brengt hij rust, biedt hij inzicht. Hij bemiddelt in een burenruzie, brengt mensen naar het ziekenhuis, verdedigt een zachtzinnige schrijfster tegen haar botte interviewer, helpt mensen zonder papieren,

drijft geesten uit, voorkomt de wanhoopsdaad van een vrouw... Voor wie het nog niet begrepen had: Alphonse is dus niet zomaar een mens van goede wil, hij is de incarnatie van de Verlosser. En hij is van Senegalese afkomst (de zwarte madonna was al een topos in de literatuur, Verbeke voegt daar met haar hoofdpersonage de zwarte Christus aan toe), waardoor ook racisme een thema wordt.

Helaas voor dit personage – maar gelukkig voor de roman – geldt hier het spreekwoord “wie goed doet goed ontmoet” helemaal niet. Dat wordt duidelijk aan de hand van allerlei kleine aanwijzingen. Zo liegt Kat Alphonse voor dat haar ziekte nog niet overwonnen is, of is zij boos dat hij opkijkt naar anderen die nog meer dan hij daadwerkelijk mensenlevens redden. Dat culmineert in het slothoofdstuk in een wel erg expliciete scène waarin Alphonse door een bende wordt aangevallen. Een Jezus-figuur moet onvermijdelijk lijden en sterven en dat gebeurt dan ook: zijn lichaam wordt letterlijk gebroken, terwijl hij denkt: “Volgende lente al zullen narcissen deze grond uit schieten” (paasbloemen! het nieuwe leven!), en ook: “Niets bestaat niet! [...] Nergens evenmin!” (het hiernamaals!). Bovendien

Annelies Verbeke.

wordt hij gevonden door de schrijfster die hem eerder een seksverhaal cadeau deed (een Maria Magdalena-figuur!).

Wat is nu de moraal van dit verhaal? “Hebt elkander lief” (1 Joh. 3:11), zo lijkt het wel. Melig. Saai. Wat is er toch gebeurd met Verbeke? Heeft ze het licht gezien en is *Dertig dagen* een katholieke tendensroman? Dat moet wel de conclusie zijn na het voorgaande, maar dat betekent nog geen radicale breuk ten opzichte van haar vroegere werk. Uiteindelijk verschilt deze roman minder van Verbekes eerdere boeken dan het op het eerste gezicht lijkt, zowel wat de vorm als wat het thema betreft. In feite is het een dikke korteverhalenbundel die samengehouden wordt door het personage Alphonse, dat in elk van de levens van/verhalen over de andere personages een toevallige passant is met een kleine, zij het beslissende rol. Verder worden we opnieuw geconfronteerd met rare personages, al valt dat minder op omdat ze niet zo dolgedraaid zijn als in Verbekes meer groteske proza. Het zijn mensen met alledaagse problemen, herkenbare eigenaardigheden, geaccepteerde gektes. Dat maakt dat *Dertig dagen* realistischer oogt dan de freakshow van weirdo's die in vorige boeken van Verbeke werd opgevoerd, maar het thema blijft wel ontsparing, deze keer in haar dagelijkse verschijningsvormen. Duidelijk wordt dat het gewone leven vol kleine abnormaliteiten zit, maar dat die aanvaardbaar zijn, hoewel ze voor behoorlijk wat dagelijks leed zorgen. Toch gaat in deze roman niet degene die een beetje gestoord is ten onder (zij worden stuk voor stuk gered door Alphonse), maar wel de man die overloopt van goedheid en geluk. Hij blijkt de échte gevaarlijke gek te zijn. De grootste aberratie is duidelijk het volkomen geluk en het totale altruïsme – ook dat is een denkbeeld dat christelijk te duiden valt.

De keuze voor een meer realistischer setting en meer herkenbare personages maakt dit boek misschien toegankelijker voor een breder publiek, want minder vreemd, maar zeker ook minder leuk om te lezen dan Verbekes andere werk. Spannend is wel het literaire spel dat ze speelt met de verschillende subgenres van de roman. In elk hoofdstuk lijkt ze in kort bestek een andere romanvorm uit te proberen of te pasticheren: het opwindende erotische verhaal, de ideeënroman, de ondervraging uit de politieroman, de absurde

vertelling, de geëngageerde roman, de kunstenaarsroman, de doktersroman,... Dat is leuk op het metaniveau, maar voor alles betekent *Dertig dagen* de terugkeer van de katholieke tendensroman.

CARL DE STRYCKER

ANNELIES VERBEKE, *Dertig dagen*, De Geus, Breda, 2015,
320 p.
